

Een extraatje voor de blazers over studeren op modi...

Dorisch, phrygisch, lydisch, mixolydisch en locrisch zijn de modi die verschillen van onze 'normale' majeure en mineure toonladders.

Even een korte herhaling: zoals je het normaal vindt dat C-groot gelijk is aan a-klein – want het is dezelfde toonladder die je op de 6de trap laat beginnen, zo kan je dat eigenlijk voor elke 'trap' doen. Je krijgt dan:

The image displays seven musical staves, each representing a different mode. Each staff begins with a chord symbol above the staff and a mode name to the right. The chords and modes are: CΔ7 (C ionisch), Dm7 (D dorisch), Em7 (E phrygisch), FΔ7 (F lydisch), G7 (G mixolydisch), Am7 (A aeolisch), and Bm7^{b5} (B locrisch). The notes for each mode are written in a simple melodic line on a treble clef staff.

De 'majeur' modi zijn dan ionisch, lydisch en mixolydisch (I, IV en V) en de 'mineur' modi zijn dorisch, phrygisch en aeolisch (II, III en VI) en er is de uitzonderlijke locrische ladder. De ionische en aeolische zijn de meest voorkomende toonladders, zoals je ze kent uit de 'voortekening': C-groot heeft mollen of kruisen, net zoals a-klein.

Hopelijk kan dit helpen met het snel oproepen van de juiste modus.

Voorbeeld:

- g dorisch? Is de IIde trap uit F-groot, dus heeft 1 mol en als akkoord Gm⁷
- d phrygisch? Is een IIIde trap uit B^b-groot, dus 2 mollen en als akkoord Dm⁷
- c lydisch? Is een IVde trap uit G-groot, dus 1 kruis en als akkoord C^{maj7}

Hoe kan je hier nu op oefenen? Zorg dan voor een 'modale sfeer' via modale harmonie.

Een voorbeeld: wat is de diatonische reeks van G dorisch?

Logisch, dat zijn de akkoorden van F-groot, maar ditmaal startend vanaf de 2de trap. Eerst een voorbeeldje zonder en dan met voortekening, hopelijk verheldert dat.

Nu, hoe gaat modale harmonie in zijn werk? Wel, eerst moet je de 'karakteristieke' noot vinden van je modus. En dat is altijd de noot die verschilt van de gelijke 'normale toonladder.

Voor majeure:

- C ionisch is onze 'normale' (of klassieke) toonladder.
- C lydisch, C^{Maj7} komt van G-groot met 1 kruis, dan is die #4 de karakteristieke noot
- C mixolydisch, C⁷, komt van F-groot met 1 mol, dan is die ^b7 de karakteristieke noot

Het gaat nu om g dorisch... onze referentietoonladder voor g mineur geeft 2 mollen (eigenlijk de VIde trap van B^b majeure). In dorisch is er nog maar 1 mol, dan is die gewijzigde noot (e ipv e^b) de karakteristieke noot of K.

Een groot verschil met 'normale' harmonie, is dat je bij modale harmonie werkt met 3 types akkoorden:

- T= Tonica akkoord (= I van de modus)
- K= Karakteristieke akkoorden (= akkoord dat de karakteristieke noot bevat)
- A= Te vermijden akkoorden (die te veel naar de normale harmonie neigen, zoals de dominant en de VIIIm^{7b5})

Dat wordt dan:

Let op: C⁷ en Em^{7b5} zijn echt niet verboden, maar je moet vermijden om bvb. na het C⁷ akkoord een F^{Maj7} te plaatsen, want dan hoor je de toonaard van F-groot ontstaan.

Wat zijn dan goeie cadenzen? Een combinatie tussen tonica, in dit geval Gm⁷, met een karakteristiek akkoord, zoals Am⁷. Logisch, want als je die beide akkoorden na mekaar speelt, dan heb je alle noten van G dorisch gehoord, met G als 'centraal punt'. Eigenlijk net

zoals je bij het spelen van bvb. I – IV – V – I in C-groot, alle noten van de toonladder hebt gehoord in die drie akkoorden.

Enkele dorische cadenzen:

Two musical staves showing Doric cadences. The first staff has chords Gm7, Am7, Gm7, and FΔ7. The second staff has chords Gm7, C7, Gm7, Am7, and FΔ7. Both staves include 'ad lib' markings and repeat signs.

Let op: speel, voor modale muziek, dus nooit na C⁷ een F of bvb. F⁶ akkoord, want dan lijkt je te stoppen in F.

Ad lib: speel zo'n 2-maten cadens als een *loop*, wat eigenlijk ook typisch is voor Middeleeuwse volksmuziekinstrumenten (draailier, doedelzak...) en het is nu net in de Middeleeuwen en de volksmuziek dat die toonladders meest gebruikt wo(e)rden.

Doe deze oefeningen bvb. voor G dorisch, gevolgd door B^b dorisch. Gebruik iRealPro voor het maken van begeleidingen en daar kan je, bij de herhaling het tempo of de toonhoogte wijzigen.

Doe deze oefeningen zeker ook in minder courante maatsoorten, zoals 3/4, 5/4 en meer. Niet alleen omdat die vaak voorkomen in modale muziek, maar bij oefenen kan je best op verschillende parameters tegelijkertijd werken en focus niet enkel op die dorische modus.

Pas dit toe voor phrygisch, lydisch en zo meer. Als voorbeeld, C lydisch, met als karakteristieke noot f[#]:

Three musical staves for C Lydian exercises. The first staff shows a melodic line with notes C, D, E, F#, G, A, B, C and chords CΔ7, K, CΔ7, D7, Em7, F#m7^{b5}, GΔ7, Am7, Bm7. The second staff has chords CΔ7, Bm7, CΔ7, GΔ7. The third staff has chords C, D, CΔ7, Bm7, GΔ7.

Doe nu ook oefeningen in C phrygisch – C lydisch en terug...